

**Pre zasadnutie Mestského zastupiteľstva
v Žiari nad Hronom dňa: 11.6.2026**

K BODU: 5b

VZN o udeľovaní čestného občianstva mesta,
mestských vyznamenaní
a cien mesta Žiar nad Hronom

MATERIÁL PREDKLADÁ:

Ing. Martin Majerník, MBA
prednosta

MATERIÁL VYPRACOVAL:

Mgr. Lucia Šovčíková
vedúca Oddelenia komunikácie
s verejnosťou

Bc. Michal Černaj, MBA
referent Oddelenia komunikácie s verejnosťou

MATERIÁL OBSAHUJE:

- 1/ Návrh na uznesenie
- 2/ Dôvodová správa
- 3/ Návrh VZN o udeľovaní čestného občianstva
mesta, mestských vyznamenaní
a cien mesta Žiar nad Hronom

POČET STRÁN: 7

V ŽIARI NAD HRONOM
DŇA: 18.5.2026

N á v r h n a u z n e s e n i e

Mestské zastupiteľstvo

Schvaľuje

Všeobecne záväzné nariadenie mesta Žiar nad Hronom č. .../2026 o udeľovaní čestného občianstva mesta, mestských vyznamenaní a cien mesta Žiar nad Hronom,

Konštatuje

že skorší začiatok účinnosti nariadenia je odôvodnený naliehavým verejným záujmom, ktorý spočíva v potrebe zabezpečiť, aby pripravované oceňovanie občanov mesta prebehlo podľa aktuálnej, právne určitej a ekonomicky primeranej právnej úpravy,

Berie na vedomie

že prijatím nového všeobecne záväzného nariadenia sa nahrádza doterajšie Všeobecne záväzné nariadenie mesta Žiar nad Hronom č. 4/1999 o udeľovaní čestného občianstva mesta, mestských vyznamenaní a cien mesta Žiar nad Hronom vrátane Dodatku č. 1.

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Návrh všeobecne záväzného nariadenia sa predkladá z dôvodu potreby nahradiť doterajšie Všeobecne záväzné nariadenie mesta Žiar nad Hronom č. 4/1999 o udeľovaní čestného občianstva mesta, mestských vyznamenaní a cien Mesta Žiar nad Hronom vrátane Dodatku č. 1. Platná právna úprava bola prijatá v roku 1999 a jej text už nezodpovedá súčasným právnym, vecným a ekonomickým podmienkam. Pri Cene Mesta Žiar nad Hronom je peňažná odmena stále uvedená v slovenských korunách, čo je z hľadiska meny aj aktuálnych pomerov zastarané. Pôvodná suma už nezodpovedá účelu ocenenia, ktorým má byť dôstojné a primerané vyjadrenie verejného uznania osobám, kolektívom alebo organizáciám, ktoré sa významne zaslúžili o mesto, jeho rozvoj, dobré meno alebo verejný život.

Cieľom návrhu je preto prijať nové všeobecne záväzné nariadenie, ktoré v celom rozsahu nahradí pôvodné VZN č. 4/1999 vrátane Dodatku č. 1. Nové nariadenie spresňuje druhy mestských ocenení, podmienky ich udeľovania, náležitosti jednotlivých ocenení, pravidlá poskytovania peňažných odmien, poukazov a vecných darov, ako aj spoločné ustanovenia k návrhom na ocenenie.

Odôvodnenie skoršej účinnosti

Návrh všeobecne záväzného nariadenia obsahuje ustanovenie, podľa ktorého nariadenie nadobúda účinnosť štvrtým dňom odo dňa jeho vyhlásenia.

Možnosť stanoviť skoršiu účinnosť všeobecne záväzného nariadenia vyplýva z § 6 ods. 8 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého nariadenie môže nadobudnúť účinnosť najskôr dňom vyhlásenia, ak je to odôvodnené naliehavým verejným záujmom.

Skoršia účinnosť sa navrhuje z dôvodu existencie naliehavého verejného záujmu. Mesto Žiar nad Hronom pripravuje slávnostné oceňovanie občanov, ktoré sa má uskutočniť už krátko po vyhlásení nariadenia, a to 16. júna 2026. Ak by sa uplatnila štandardná pätnásťdňová lehota účinnosti, nové VZN by v deň konania podujatia ešte nebolo účinné a mesto by bolo povinné postupovať podľa doterajšej právnej úpravy.

Použitie doterajšieho VZN by viedlo k tomu, že oceňovanie občanov by sa realizovalo podľa právnej úpravy z roku 1999, ktorá obsahuje výšku peňažnej odmeny v slovenských korunách a nezodpovedá súčasným ekonomickým pomerom ani účelu oceňovania občanov mesta. Účelom oceňovania nie je formálne poskytnutie historicky určenej sumy, ale dôstojné a primerané vyjadrenie uznania osobám, ktoré sa významným spôsobom zaslúžili o mesto, jeho rozvoj, reprezentáciu alebo verejný život.

Naliehavý verejný záujem spočíva v potrebe zabezpečiť, aby najbližšie oceňovanie občanov prebehlo podľa aktuálnej, zrozumiteľnej a vecne primeranej právnej úpravy. Zároveň sa tým posilní právna istota a rovnaké zaobchádzanie s ocenenými osobami, keďže nové pravidlá sa nebudú vzťahovať iba na jedno konkrétne podujatie, ale všeobecne aj na budúce prípady oceňovania.

Skrátenie legisvakančnej lehoty preto nesmeruje k ad hoc zvýhodneniu konkrétnych osôb, ale k tomu, aby sa všeobecne záväzná právna úprava mesta uviedla do súladu so

súčasnými podmienkami a mohla byť použitá už pri najbližšom slávnostnom oceňovaní občanov.

Potreba prijatia nového VZN vyvstala v súvislosti s prípravou slávnostného oceňovania občanov mesta, pričom definitívne rozhodnutie o výške peňažnej odmeny bolo prijaté vedením mesta v máji 2026, čo neumožnilo začať legislatívny proces s väčším predstihom tak, aby postačovala štandardná pätnásťdňová legisvakančná lehota.

M E S T O Ž I A R N A D H R O N O M

Všeobecne záväzné nariadenie č. .../2026

o udeľovaní čestného občianstva mesta,
mestských vyznamenaní a cien mesta Žiar nad Hronom

Schválené uznesením Mestského zastupiteľstva Žiar nad Hronom č.: xx/2026 zo dňa: 11.6.2026

Účinnosť odo dňa: 15.6.2026

**Všeobecne – záväzné nariadenie mesta Žiar nad Hronom č./2026
„Udeľovanie čestného občianstva mesta,
mestských vyznamenaní a cien mesta Žiar nad Hronom.“**

Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom podľa § 6 ods. 1, § 4 ods. 5 písm. b) a § 11 ods. 4 písm. g) a o) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov vydáva toto všeobecne záväzné nariadenie:

**Čl. 1
Základné ustanovenia**

Udeľovanie čestného občianstva, mestských vyznamenaní a cien je podľa zákona č. 369/1990 Zb. § 6 a § 11 ods. 4 písm. g) vyhradené mestskému zastupiteľstvu.

1. Toto všeobecne záväzné nariadenie upravuje podmienky a postup pri udeľovaní:
 - a) čestného občianstva mesta Žiar nad Hronom,
 - b) Ceny mesta Žiar nad Hronom,
 - c) Ceny primátora mesta,
 - d) Pamätnej plakety mesta,
 - e) vecných darov a odmien.
2. Udeľovanie čestného občianstva mesta, mestských vyznamenaní a cien je prejavom verejného uznania osobám, kolektívom alebo organizáciám, ktoré sa významným spôsobom zaslúžili o rozvoj mesta, šírenie jeho dobrého mena, verejný život, kultúru, šport, vedu, umenie, humanitu, záchranu života, ochranu majetku alebo iné spoločensky významné hodnoty.

**Čl. 2
Čestné občianstvo mesta Žiar nad Hronom
Podmienky na udelenie čestného občianstva mesta**

1. Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom môže udeliť čestné občianstvo mesta Žiar nad Hronom osobám, ktoré nie sú obyvateľmi mesta a ktoré:
 - a) sa obzvlášť významným spôsobom zaslúžili o rozvoj a zveľadovanie mesta,
 - b) sa zaslúžili o šírenie dobrého mena mesta v Slovenskej republike alebo v zahraničí,
 - c) obohatili ľudské poznanie vynikajúcimi tvorivými výkonmi,
 - d) dosiahli mimoriadne výsledky v niektorej oblasti spoločenského života,
 - e) významným spôsobom prispeli k šíreniu myšlienok mieru, humanity, ľudského porozumenia alebo spolupráce medzi národmi a národnosťami.
2. O udelení čestného občianstva rozhoduje Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov.
3. Návrh na udelenie čestného občianstva môže podať primátor mesta, skupina najmenej troch poslancov Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom, komisia mestského zastupiteľstva, organizácia pôsobiaca na území mesta alebo iný subjekt, ak návrh obsahuje riadne odôvodnenie.
4. O udelení čestného občianstva sa vydáva listina, ktorú podpisuje primátor mesta.

5. Slávnostné odovzdanie listiny sa uskutočňuje spravidla na slávnostnom zasadnutí mestského zastupiteľstva, v obradnej sieni mesta alebo na inom významnom podujatí mesta Žiar nad Hronom.
6. Osoba, ktorej bolo udelené čestné občianstvo, sa pri tejto príležitosti zapíše do pamätnej knihy mesta.
7. Pri príležitosti udelenia čestného občianstva môže byť poctenej osobe odovzdaný aj symbolický kľúč od mesta Žiar nad Hronom.
8. Mestské zastupiteľstvo môže trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov odňať čestné občianstvo, ak sa ocenená osoba správa v hrubom rozpore s hodnotami, za ktoré jej bolo čestné občianstvo udelené, alebo ak bola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin.

Čl. 3

Práva a možnosti vyplývajúce z čestného občianstva mesta

Čestný občan mesta má právo alebo možnosť:

- a) zúčastňovať sa na významných podujatiach mesta,
- b) podieľať sa na samospráve mesta v rozsahu podľa osobitných predpisov,
- c) podieľať sa na zveľadovaní mesta,
- d) využívať ďalšie prejavy úcty a spoločenského uznania primerané povahe udeleného čestného občianstva.

¹⁾ Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, § 11 ods. 4 písm. g)

Čl. 4

Cena mesta Žiar nad Hronom

1. Cena mesta Žiar nad Hronom sa udeľuje za:
 - a) vynikajúce tvorivé výkony alebo významné výsledky vo vedeckej, technickej, umeleckej, publicistickej, športovej, spoločenskej alebo verejnoprospešnej činnosti,
 - b) významné pričinenie o hospodársky, kultúrny, spoločenský alebo športový rozvoj mesta a jeho propagáciu doma alebo v zahraničí,
 - c) mimoriadnu činnosť vynaloženú na záchranu ľudských životov alebo majetku mesta a jeho obyvateľov,
 - d) mimoriadne úsilie vynaložené na obnovu, ochranu alebo záchranu kultúrnych, historických, prírodných alebo technických hodnôt mesta,
 - e) iný mimoriadny prínos pre mesto, jeho obyvateľov alebo dobré meno mesta.
2. Cenu mesta Žiar nad Hronom možno udeliť jednotlivcovi, kolektívu alebo organizácii, občanovi Slovenskej republiky aj cudziemu štátnemu príslušníkovi.
3. Návrh na udelenie Ceny mesta Žiar nad Hronom môže predložiť mestskému zastupiteľstvu primátor mesta, poslanec mestského zastupiteľstva, komisia mestského zastupiteľstva, organizácia pôsobiaca na území mesta alebo iný subjekt, ak návrh obsahuje riadne odôvodnenie.
4. Udelenie Ceny mesta Žiar nad Hronom schvaľuje Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom uznesením.

5. Cenu mesta Žiar nad Hronom odovzdáva primátor mesta na slávnostnom zasadnutí mestského zastupiteľstva alebo na inom významnom podujatí mesta Žiar nad Hronom.
6. Po prevzatí ceny sa laureát zapíše do pamätnej knihy mesta.
7. Cena mesta Žiar nad Hronom sa môže výnimočne udeliť aj po smrti ocenenej osoby, teda in memoriam. V takom prípade sa cena odovzdá najbližším rodinným príslušníkom alebo inej vhodnej osobe.
8. Cena mesta Žiar nad Hronom sa môže tej istej osobe, kolektívu alebo organizácii opätovne udeliť najskôr po uplynutí dvoch rokov.

Čl. 5

Náležitosti Ceny mesta Žiar nad Hronom

1. Cenu mesta Žiar nad Hronom tvorí:
 - a) obal,
 - b) listina,
 - c) peňažná odmena vo výške **500 eur pre fyzické osoby a 1 000 eur pre právnické osoby**, prípadne poukaz alebo vecný dar v rovnakej hodnote,
 - d) plaketa s erbom mesta alebo inou symbolikou mesta.
2. Listina obsahuje najmä:
 - a) názov ceny
 - b) meno a priezvisko laureáta alebo názov oceneného kolektívu či organizácie,
 - c) stručné odôvodnenie udelenia ceny,
 - d) dátum odovzdania ceny,
 - e) podpis primátora mesta,
 - f) odtlačok pečatidla mesta,
 - g) prípadne motto alebo úryvok primeraný charakteru ocenenia.

Čl. 6

Cena primátora mesta

1. Cena primátora mesta sa udeľuje jednotlivcovi, kolektívu alebo organizácii za mimoriadny prínos, čin, výsledok alebo aktivitu v oblasti humánnej, kultúrnej, spoločenskej, športovej, vzdelávacej, verejnoprospešnej alebo inej činnosti významnej pre mesto.
2. O udelení Ceny primátora mesta rozhoduje primátor mesta.
3. Návrh na udelenie Ceny primátora mesta môžu predkladať poslanci mestského zastupiteľstva, mestské inštitúcie, spoločenské organizácie, prednosta mestského úradu alebo iné osoby a subjekty. Súčasťou návrhu musí byť odôvodnenie udelenia ceny.
4. Cenu primátora mesta možno udeliť občanom Slovenskej republiky aj cudzím štátnym príslušníkom.
5. Cenu primátora mesta slávnostne odovzdáva primátor mesta v obradnej sieni mesta alebo na inom významnom podujatí mesta Žiar nad Hronom.
6. Po prevzatí ceny sa ocenená osoba zapíše do pamätnej knihy mesta.

Čl. 7

Náležitosti Ceny primátora mesta

1. Cenu primátora mesta tvorí:
 - a) obal,
 - b) listina,
 - c) vecná cena.
2. Listina obsahuje najmä:
 - a) názov ceny,
 - b) meno a priezvisko ocenennej osoby alebo názov oceneného kolektívu či organizácie,
 - c) dátum udelenia ceny,
 - d) stručnú charakteristiku osoby, činu, diela, výkonu alebo iného prínosu,
 - e) podpis primátora mesta,
 - f) prípadne motto alebo úryvok primeraný charakteru ocenenia.
3. Ak sa Cena primátora mesta odovzdáva cudziemu štátnemu príslušníkovi, listina môže byť vyhotovená aj v cudzom jazyku.

Čl. 8

Pamätná plaketa mesta

1. Pamätná plaketa mesta sa udeľuje najmä pri príležitosti významných historických jubileí mesta, štátnych sviatkov, osláv významných výročí alebo iných významných udalostí.
2. O udelení Pamätnej plakety mesta rozhoduje primátor mesta spravidla na návrh poslancov mestského zastupiteľstva, mestských inštitúcií, spoločenských organizácií, združení alebo prednostu mestského úradu.
3. Pamätnú plaketu mesta odovzdáva primátor mesta v obradnej sieni mesta alebo na inom významnom podujatí mesta Žiar nad Hronom.
4. Súčasťou slávnostného odovzdania môže byť zápis do pamätnej knihy mesta.

Čl. 9

Vecné dary a odmeny

1. Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom môže spravidla na návrh primátora mesta udeliť z prostriedkov mesta vecné dary alebo odmeny poslancom, obyvateľom mesta alebo iným osobám, ktoré sa významným spôsobom podieľali na rozvoji mesta, jeho reprezentácii alebo verejnom živote.
2. Vecné dary a odmeny možno udeliť najmä za aktívnu prácu v orgánoch samosprávy, významný podiel na rozvoji mesta, pri príležitosti významného životného jubilea, ukončenia aktívnej činnosti, odchodu do dôchodku alebo pri inej významnej príležitosti.
3. Poskytnutie vecného daru alebo odmeny musí byť primerané účelu, významu prínosu ocenennej osoby a možnostiam rozpočtu mesta.

Čl. 10

Spoločné ustanovenia k finančným a vecným plneniam

1. Peňažné odmeny, poukazy a vecné dary podľa tohto nariadenia sa poskytujú z rozpočtu mesta schváleného na príslušný rozpočtový rok.
2. Poskytnutie peňažnej odmeny, poukazu alebo vecného daru podľa tohto nariadenia musí byť odôvodnené účelom ocenenia, najmä významom zásluh, prínosu, činu, diela, výkonu alebo inej činnosti ocenennej osoby, kolektívu alebo organizácie.
3. Poskytnutím peňažnej odmeny, poukazu alebo vecného daru podľa tohto nariadenia nie sú dotknuté povinnosti mesta a ocenennej osoby podľa osobitných predpisov.

Čl. 11

Spoločné ustanovenia k návrhom na ocenenie

1. Návrh na udelenie ocenenia podľa tohto nariadenia musí obsahovať najmä:
 - a) označenie navrhovateľa,
 - b) meno a priezvisko navrhovanej osoby alebo názov navrhovaného kolektívu či organizácie,
 - c) druh navrhovaného ocenenia,
 - d) stručné a vecné odôvodnenie návrhu,
 - e) ďalšie podklady preukazujúce význam zásluh alebo prínosu, ak sú k dispozícii.
2. Návrhy na udelenie ocenení sa posudzujú s ohľadom na význam, výnimočnosť a verejný prínos činnosti alebo skutku navrhovanej osoby, kolektívu alebo organizácie.
3. Na udelenie ocenenia podľa tohto nariadenia nie je právny nárok.

Čl. 12

Pamätná kniha mesta

1. Do pamätnej knihy mesta sa zapisujú osoby, ktorým bolo udelené čestné občianstvo mesta, Cena mesta Žiar nad Hronom, Cena primátora mesta alebo iné významné mestské ocenenie.
2. Zápis do pamätnej knihy mesta sa vykonáva spravidla pri slávnostnom odovzdaní ocenenia.

Čl. 13

Prechodné, záverečné a zrušovacie ustanovenie

Týmto VZN sa ruší a nahrádza v celom rozsahu VZN mesta č. 4/1999 o udeľovaní čestného občianstva mesta, mestských vyznamenaní a cien Mesta Žiar nad Hronom vrátane Dodatku č. 1.

Ocenenia udelené podľa VZN č. 4/1999 vrátane Dodatku č. 1 zostávajú v platnosti a práva z nich vyplývajúce nie sú dotknuté.

Návrh tohto VZN bol zverejnený na úradnej tabuli mesta a na webovom sídle mesta dňa po dobu 15 dní v súlade s § 6 ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Čl. 14 Účinnosť

Toto všeobecne záväzné nariadenie nadobúda účinnosť **štvrtým dňom odo dňa jeho vyhlásenia, teda 15.6.2026.**

V Žiari nad Hronom, dňa

.....
Mgr. Peter Antal
primátor

Potvrdenie o dobe vyvesenia:

1. Návrh tohto nariadenia bol vyvesený na úradnej tabuli mesta Žiar nad Hronom
od: 25.5.2026
do: 10.6.2026
2. Toto nariadenie bolo vyvesené na úradnej tabuli mesta Žiar nad Hronom
od:
do: